

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่เป็นการสมควรให้ประชาชนในเขตเทศบาลได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเองและมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม การจัดการสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ การบำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในชุมชนของตนเอง รวมตลอดถึงเพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อันจะเป็นการส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของท้องถิ่น และเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๐ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๖ และมาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงออกระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ. ๒๕๖๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการ อันใดซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความ วินิจฉัยปัญหา กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบนี้ได้ ให้ขอทำความตกลงกับปลัดกระทรวงมหาดไทยก่อนการปฏิบัติ

หมวด ๑ การจัดตั้งชุมชน

ข้อ ๕ ในเขตเทศบาลใดที่ไม่มีการแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ หากเทศบาลเห็นเป็นการสมควรจะจัดตั้งเป็นชุมชนก็ได้ โดยให้เทศบาลจัดทำเป็นประกาศเทศบาลจัดตั้งชุมชน และประกาศเทศบาลนั้นให้ระบุชื่อชุมชนและบริเวณพื้นที่หรือเขตชุมชนด้วย ทั้งนี้ การจัดตั้งชุมชนอาจยึดตามแนวเขตการปกครองหมู่บ้านเดิม ก่อนการจัดตั้งหรือการยกฐานะเทศบาลก็ได้

กรณีที่มีเหตุสมควร อาจแบ่งพื้นที่หรือบริเวณใดในชุมชนเดิมเป็นชุมชนใหม่ หรือรวมชุมชนที่มีพื้นที่ติดต่อกันเป็นชุมชนเดียว โดยคำนึงถึงสภาพพื้นที่ จำนวนครัวเรือน จำนวนประชากร ความสะดวกแก่การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลและเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นเป็นสำคัญ การรวม ยุบ หรือเปลี่ยนแปลง เขตชุมชน หรือเปลี่ยนชื่อชุมชนให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับ การดำเนินการตามข้อนี้ต้องรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย

หมวด ๒

คณะกรรมการชุมชน

ข้อ ๖ ในชุมชนหนึ่ง ให้มีคณะกรรมการชุมชน ประกอบด้วยกรรมการที่มาจากการเลือกโดยประชาชนในชุมชนจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน แต่ไม่เกินเก้าคน

จำนวนกรรมการที่มาจากการเลือกโดยประชาชนตามวรรคหนึ่งในแต่ละชุมชนให้เป็นไปตามที่เทศบาลประกาศกำหนด โดยให้คำนึงถึงจำนวนครัวเรือนในชุมชนเป็นสำคัญ หลักเกณฑ์ และวิธีการในการเลือกกรรมการชุมชน ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

ข้อ ๗ ผู้ที่จะเป็นกรรมการชุมชน ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันเลือก
- (๓) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในชุมชนนั้นติดต่อกันถึงวันเลือกไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน
- (๔) ผู้ที่จะได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการชุมชน ต้องเป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเดียวกันตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรได้ไม่เกินหนึ่งคน

ข้อ ๘ ผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้เป็นกรรมการชุมชน

- (๑) ติดยาเสพติดให้โทษ
- (๒) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๓) ภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๔) ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ขบถฎหมายให้จำคุก และถูกคุมขังอยู่โดยหมายศาลหรือคำสั่งที่ขบถฎหมาย
- (๕) เคยได้รับโทษจำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๖) เป็นผู้พ้นหรือถูกสั่งให้ออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการของผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการประจำ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือของรัฐวิสาหกิจ หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะเหตุทุจริต

ข้อ ๙ ผู้มีสิทธิเลือกกรรมการชุมชน ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย หรือบุคคลที่มีการจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่ควบคุมและการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวออกนอกเขตพื้นที่ควบคุม ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๙

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันเลือก

(๓) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในชุมชนนั้นติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือก

ข้อ ๑๐ ผู้มีลักษณะตามข้อ ๘ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกกรรมการชุมชน

ข้อ ๑๑ กรรมการชุมชนพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามวาระ

(๒) ตาย

(๓) ลาออกโดยยื่นหนังสือลาออกต่อนายกเทศมนตรี

(๔) ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๗ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๘

(๕) นายกเทศมนตรีเห็นว่าขาดการประชุมคณะกรรมการชุมชนติดต่อกันสามครั้ง โดยไม่มีเหตุอันควร

(๖) ผู้มีสิทธิเลือกไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าหรือหนึ่งร้อยคนสุดแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า เข้าชื่อเสนอต่อนายกเทศมนตรี เพื่อให้กรรมการชุมชนทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง หรือกรรมการชุมชนคนใดคนหนึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะมีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียของชุมชน และนายกเทศมนตรีให้ความเห็นชอบ

(๗) ผู้มีสิทธิเลือกไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งเข้าชื่อเสนอต่อนายกเทศมนตรี เพื่อให้กรรมการชุมชนทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง หรือกรรมการชุมชนคนใดคนหนึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะมีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียของชุมชน โดยให้นายกเทศมนตรีมีคำสั่งทันที

(๘) เทศบาลประกาศยุบชุมชน

ข้อ ๑๒ กรรมการชุมชนมีกำหนดวาระการปฏิบัติหน้าที่คราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกกรรมการชุมชนตามข้อ ๖

เมื่อครบกำหนดวาระของคณะกรรมการชุมชน หรือกรรมการชุมชนว่างลงตามข้อ ๑๑ (๑) ให้เทศบาลดำเนินการให้มีการเลือกกรรมการชุมชนตามข้อ ๖ ขึ้นใหม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ครบวาระ

คณะกรรมการชุมชนที่ครบวาระ ให้ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการได้เลือกคณะกรรมการชุมชนตามข้อ ๖

ข้อ ๑๓ เมื่อกรรมการชุมชนว่างลงตามข้อ ๑๑ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) ให้มีการเลือกกรรมการชุมชนแทนกรรมการที่ว่างภายในสามสิบวันและให้กรรมการที่ได้รับเลือกแทนกรรมการที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับระยะเวลาของกรรมการชุมชนซึ่งตนแทน

ถ้ากรรมการชุมชนที่ว่างลงตามวรรคหนึ่ง มีวาระการดำรงตำแหน่งเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน เทศบาลจะไม่ดำเนินการเลือกกรรมการชุมชนแทนกรรมการที่ว่างก็ได้

ข้อ ๑๔ การเลือกกรรมการชุมชนตามข้อ ๖ ให้เทศบาลประกาศกำหนดวันเพื่อให้มีการประชุมเลือกกรรมการชุมชน

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เทศบาลมีหนังสือแจ้งประกาศกำหนด วัน เวลา สถานที่ คุณสมบัติผู้มีสิทธิได้รับเลือกเป็นกรรมการชุมชน ผู้มีสิทธิเลือกกรรมการชุมชนและวิธีการเลือกตามระเบียบนี้ ให้ทุกครัวเรือนที่อยู่ในชุมชนทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

ข้อ ๑๕ ในการประชุมเลือกกรรมการชุมชนตามข้อ ๑๔ ให้นายกเทศมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการซึ่งเป็นพนักงานเทศบาล ทำหน้าที่ดำเนินการประชุมเลือกกรรมการชุมชน

ในการประชุมเลือกกรรมการชุมชน ให้คณะกรรมการจัดให้ผู้มีสิทธิเลือกเข้าร่วมประชุมลงลายมือชื่อ และบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๑๖ การเลือกกรรมการชุมชนตามข้อ ๑๔ ให้คณะกรรมการประกาศให้ผู้มีสิทธิเลือกที่อยู่ในที่ประชุมเสนอชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นกรรมการชุมชนต่อที่ประชุม และให้ผู้มีสิทธิเลือกรับรองการเสนอชื่อนั้นไม่น้อยกว่าสองคน ผู้ได้รับการเสนอชื่อต้องอยู่ในที่ประชุม เว้นแต่ผู้ถูกเสนอชื่อแสดงความสมัครใจไว้เป็นหนังสือ

เมื่อคณะกรรมการได้ประกาศปิดการเสนอชื่อแล้ว ปรากฏว่ามีผู้เสนอชื่อน้อยกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อ ๖ วรรคสอง ให้คณะกรรมการเปิดให้มีการเสนอชื่อให้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

ข้อ ๑๗ เมื่อที่ประชุมได้ปิดการเสนอชื่อตามข้อ ๑๖ แล้ว ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการชุมชนโดยวิธีเปิดเผย หรือโดยวิธีลับ ตามที่ประชุมมีมติ แล้วให้คณะกรรมการนับคะแนนและจดบันทึกคะแนนไว้

เมื่อที่ประชุมออกเสียงเลือกกรรมการชุมชนเสร็จสิ้นแล้ว ให้ผู้ได้คะแนนสูงสุดเรียงตามลำดับลงมาจนครบจำนวนตามที่กำหนดตามข้อ ๖ บรรคสอง เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการชุมชน และหากผู้ได้รับการเสนอชื่อในลำดับท้ายมีคะแนนเท่ากันและเกินจำนวนกรรมการชุมชน ให้ใช้วิธีจับฉลากผู้ที่ได้คะแนนเท่ากันเพื่อให้ได้กรรมการชุมชนครบจำนวน

เมื่อได้กรรมการชุมชนแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศรายชื่อผู้ได้รับเลือก ณ สถานที่เลือก และรายงานให้นายกเทศมนตรีทราบ เพื่อดำเนินการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการชุมชนต่อไป

หมวด ๓

การประชุมคณะกรรมการชุมชน

ข้อ ๑๘ เมื่อได้กรรมการชุมชนตามข้อ ๖ แล้ว ให้เทศบาลเรียกประชุมกรรมการชุมชนตามข้อ ๖ ภายในเจ็ดวัน และให้กรรมการชุมชนเลือกกันเองเป็นประธานกรรมการหนึ่งคน รองประธานกรรมการหนึ่งคน และเหรัญญิกหนึ่งคน แล้วให้ประธานกรรมการเลือกกรรมการชุมชนคนหนึ่งเป็นเลขานุการ

เมื่อกรรมการชุมชนได้ดำเนินการเลือกกรรมการชุมชนในตำแหน่งต่าง ๆ ตามวรรคหนึ่งเรียบร้อยแล้ว ให้ประธานกรรมการรายงานให้เทศบาลทราบเพื่อประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนต่อไป

ข้อ ๑๙ ประธานกรรมการชุมชนมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) เรียกประชุมคณะกรรมการชุมชนหรือสมาชิกชุมชน
- (๒) เป็นประธานในที่ประชุมคณะกรรมการชุมชนและการประชุมประชาคมในชุมชน
- (๓) ดูแล ประสานการดำเนินงานระหว่างชุมชนกับเทศบาล และหน่วยงานต่าง ๆ
- (๔) มอบหมายการปฏิบัติงานให้แก่คณะทำงานด้านต่าง ๆ

ข้อ ๒๐ คณะกรรมการชุมชนมีหน้าที่ในการจัดทำแผนและพัฒนาชุมชน การแก้ไขปัญหา และสร้างความสามัคคีของประชาชนในชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการของเทศบาล และมีหน้าที่ช่วยเหลือเทศบาลในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ การจัดบริการสาธารณะในชุมชน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่เทศบาลมอบหมาย หรือกระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ ๒๑ คณะกรรมการชุมชนอาจแต่งตั้งคณะทำงานด้านต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อช่วยเหลือปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนและเทศบาลได้ กำหนดชื่อและหน้าที่ของคณะทำงานด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งคณะทำงานด้านนั้น ๆ ทั้งนี้ ควรมีเยาวชน และสตรีเป็นคณะทำงานด้วย

ข้อ ๒๒ ให้คณะกรรมการชุมชนประชุมกันเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง การกำหนดวัน เวลา ประชุม ให้ประธานคณะกรรมการชุมชนเป็นผู้กำหนดและเรียกประชุม

สถานที่ประชุม ให้ใช้สถานที่ที่คณะกรรมการเห็นสมควร

การประชุมให้กระทำโดยเปิดเผยและต้องเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้าร่วมฟังการประชุมด้วย

ข้อ ๒๓ การประชุมคณะกรรมการชุมชน ต้องมีกรรมการชุมชนเข้าประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการชุมชนทั้งหมด จึงถือว่าครบองค์ประชุม

กรรมการชุมชนที่ไม่สามารถเข้าประชุมได้ให้ขอลาการประชุมต่อประธานกรรมการชุมชน

ในกรณีที่มีกรรมการชุมชนเข้าประชุมไม่ครบองค์ประชุม ให้ประธานในที่ประชุมมีอำนาจเลื่อนการประชุมได้ตามความเหมาะสม

ข้อ ๒๔ ในกรณีที่ประธานกรรมการชุมชนหรือรองประธานกรรมการชุมชนไม่สามารถเข้าประชุมคณะกรรมการชุมชนได้ ให้คณะกรรมการชุมชนพิจารณาคัดเลือกกันเองเป็นประธานการประชุมเฉพาะในครั้งนั้นแทน

ข้อ ๒๕ ในการประชุมคณะกรรมการชุมชนให้ที่ประชุมพิจารณาเฉพาะเรื่องที่อยู่ในระเบียบวาระการประชุม และต้องดำเนินการพิจารณาตามระเบียบวาระการประชุมที่จัดไว้

ข้อ ๒๖ มติที่ประชุมให้ถือคะแนนเสียงข้างมาก หากคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมเป็นผู้ออกเสียงชี้ขาดและถือว่าเป็นที่สิ้นสุด

ข้อ ๒๗ ในการพิจารณาลงมติเรื่องใด หากที่ประชุมเห็นว่า เป็นเรื่องสำคัญที่จำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน หรือเป็นเรื่องที่จะมีผลกระทบกับวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน หรือเป็นเรื่องที่มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการให้เป็นไปตามมติของที่ประชุม ประชาคมชุมชน คณะกรรมการชุมชนอาจมีมติให้มีการประชุมประชาคมชุมชนเพื่อรับฟังความคิดเห็นเรื่องดังกล่าวก็ได้

ข้อ ๒๘ ประชาชนในชุมชนผู้มีสิทธิเลือกกรรมการชุมชนจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคนอาจลงลายมือชื่อทำหนังสือเสนอความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจกรรมหรือประโยชน์สาธารณะของชุมชนต่อคณะกรรมการชุมชนเพื่อให้มีการพิจารณาในคณะกรรมการชุมชนก็ได้ และคณะกรรมการชุมชนจะต้องนำเรื่องดังกล่าวบรรจุเข้าวาระการประชุมในคราวต่อไป

ข้อ ๒๙ เมื่อมีปัญหาโต้แย้งเกี่ยวกับการประชุมตามหมวดนี้ หรือกรณีที่ไม่ได้กำหนดไว้ในหมวดนี้ ให้ประธานกรรมการชุมชนนำข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเสนอต่อนายกเทศมนตรีเพื่อพิจารณาวินิจฉัย คำวินิจฉัยของนายกเทศมนตรีให้เป็นที่สิ้นสุดและให้ใช้ได้เฉพาะในการประชุมคราวนั้น

หมวด ๔

การดำเนินงาน การส่งเสริม และสนับสนุนคณะกรรมการชุมชน

ข้อ ๓๐ นายกเทศมนตรีมีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชน ให้คำแนะนำ ปรีกษาแก่คณะกรรมการชุมชนในการปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงกลั่นกรองข้อเสนอแนะของคณะกรรมการชุมชนในการแก้ไขปัญหาของชุมชนและเทศบาล

ข้อ ๓๑ เทศบาลอาจอุดหนุนงบประมาณให้แก่คณะกรรมการชุมชน เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของชุมชน ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๓๒ ให้คณะกรรมการชุมชนที่มีอยู่ก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะครบวาระหรือพ้นจากตำแหน่ง แต่ในกรณีที่ไม่มีกำหนดวาระไว้ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอีกไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ

ให้บรรดาระเบียบ ประกาศ หรือหนังสือสั่งการที่เกี่ยวกับคณะกรรมการชุมชนดังกล่าวที่ยังใช้บังคับในวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔

พลเอก อนุพจน์ เฝ้าจินดา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย